

ŞIRNAK İLİ MADEN VE ENERJİ KAYNAKLARI

Şırnak ili batı kesiminin bir bölümü Güneydoğu Anadolu Bölgesinin Dicle Bölümünde yer alırken; geri kalan bölümü ise Doğu Anadolu Bölgesi içinde kalır. İl batıda Mardin, kuzeyde Siirt, kuzeydoğuda Hakkari illeri ile güneyde Irak ve Suriye ile çevrilidir. Şırnak ilinin batı ve güney kesimindeki bazı düzlükler dışında, büyük bölümü akarsular tarafından derince yarılmış platolar halindedir. Dağlık kesimlerde Güneydoğu Toroslar sistemine bağlı yüksek kütleler vardır. İlin güneyinde Suriye ve Irak sınırına yakın kesimleri hariç hemen hemen tamamı dağlarla kaplıdır. İlin yer aldığı Güneydoğu Anadolu Bölgesi jeolojik olarak kenar kıvrımları kuşağı olarak adlandırılan kuşak içinde yer alır ve bölgede Alp orojenezi etkili olmuştur.

Genel Müdürlüğümüzün Şırnak ili ve yakın çevresinde yaptığı çalışmalar sonucunda endüstriyel ve enerji hammaddelerine yönelik oluşumlar tespit edilmiştir. Bunlar fosfat, çimento hammaddeleri ve asfaltit olarak sayılabilir. Fosfat oluşumlarına Uludere ilçesinde rastlanırken, Merkez ve Cizre ilçelerinde ise çimento hammaddesi olarak kullanılmaya elverişli kil ve kireçtaşı potansiyelleri yer almaktadır. Merkez ilçedeki çimento hammaddeleri Balveren Beldesi, Çakırsöğüt ve Toptepe köylerinde belirlenmiş olup, Balveren Beldesinde 33.750.000 ile 78.750.000 m³ arasında, Çakırsöğüt Köyünde ise 79.734.000 ile 186.012.000 m³ arasında değişen muhtemel kireçtaşı rezervleri tespit edilmiştir. Toptepe köyü kalkerli marn sahasında ise çimento hammaddesi olarak 29.063.500 ile 67.811.500 m³ arasında değişen muhtemel kil rezervi belirlenmiştir. İldeki bir diğer çimento hammaddesi olarak kullanılmaya elverişli saha ise Cizre-Cudiyet Mahallesiindeki kil sahasıdır. Buradaki muhtemel rezerv ise 33.750.000 m³'tür. Uludere sahasındaki Gerür ve Şilerut-Şenoba fosfat zuhurları fosforit ve glokonit olarak oluşmuştur. Zuhurların % P₂O₅ tenörleri sırasıyla %1.34 ve % 1.5 şeklindedir. Tenör ve rezerv boyutlarının düşük ve sınırlı olması nedeniyle ekonomik bulunmamaktadır.

Ülkemizin bilinen en önemli asfaltit yatakları Şırnak ilinin Merkez ve Silopi ilçelerinde yer almakta olup, Silopi'de asfaltitleri yakıt olarak kullanacak bir termik santral de kurulma aşamasındadır.

FOSFAT (P)

Uludere-Ortabağ fosfat sahaları

Tenör :Düşük tenörlü glokonitli fosfatlar (% 1.34-1.5 P₂O₅)
Rezerv : Küçük rezervli.

ÇİMENTO HAMMADELERİ (Cmh)

Cizre-Cudiyet Mah.

Tenör : Bilinmiyor
Rezerv : 33.750 000 – 78.750.000 m³ muhtemel kil rezervi.

Merkez-Toptepe Köyü

Tenör : Bilinmiyor
Rezerv :29.063.500-67.811.500 m³ muhtemel kil rezervi.

Merkez-Çakırsöğüt Köyü

Tenör : Bilinmiyor
Rezerv :79.734.000-186.012.000 m³ muhtemel kireçtaşı rezervi.

Merkez-Balveren beldesi

Tenör : Bilinmiyor
Rezerv :33.750.000 m³ muhtemel kireçtaşı rezervi.

ASFALTİT

Saha Adı	Rezerv (1000 ton)								Analiz Sonuçları				Kullanım	İşletme
	Görünür	Muhtemel	Mümkün	Toplam	Kaynak	Potansiyel	Genel Toplam	İşletilebilir	Su %	Kül %	S %	AID KCal/kg	Yeri	Şekli
Silopi Harbul	17.914	7.851	-	25.765	-	-	25.765	7.000	0,88	35,93	8,23	5536	Teshin	Açık Kapalı
Silopi Silip	3.071	1.335	-	4.406	-	-	4.406	-	1,35	36,25	8,10	5485	Teshin	Açık Kapalı
Silopi Üçkardesler	9.472	10.881	-	20.352	-	-	20.352	-	1,21	35,55	7,70	5474	Teshin	Açık Kapalı
Avgamasya	7.481	673	-	8.154	-	-	8.154	7.000	0,47	39,68	5,64	4191	Teshin	Açık Kapalı
Milli	2.000	2.900	1.600	6.500	-	-	6.500	-	2,13	47,38	4,01	3400	Teshin	Açık Kapalı
Karatepe	500	2.000	2.500	5.000	-	-	5.000	-	3,58	42,56	3,48	3695	Teshin	Açık Kapalı
Seridahli	3.534	1.254	1.279	6.067	-	-	6.067	-	0,22	46,72	4,92	3174	Teshin	Açık Kapalı
Nivekara	300	1.000	700	2.000	-	-	2.000	-	5,40	42,72	5,83	3400	Teshin	Açık Kapalı
Ispindoruk	100	500	500	1.100	-	-	1.100	-	0,33	51,93	4,76	3300	Teshin	Açık Kapalı
Segürük	550	450	-	1.000	-	-	1.000	-	1,20	38,80	6,36	4500	Teshin	Açık Kapalı
Rutkekurat	-	-	1.000	1.000	-	-	1.000	-	3,60	42,12	4,40	3250	Teshin	Açık Kapalı
Uludere Ortasu	551	53	-	604	-	-	604	-	0,40	46,03	5,08	2876	Teshin	Açık Kapalı
TOPLAM	45.473	28.897	7.579	81.949	-	-	81.949	14.000						

JEOTERMAL

JEOTERMAL ALAN ADI	SICAK SU DOĞAL ÇIKIŞ ADI	DOĞAL ÇIKIŞ			SONDAJ			KULLANIM ALANI	KURULU TESİS	DEĞ. BEL.
		Sıcaklık (°C)	Debi (lt/sn)	Potansiyel (MWt)	Sıcaklık (°C)	Debi (lt/sn)	Potansiyel (MWt)			
GÜÇLÜKONAK	HISTA	63,5	2	-				Isıtma ve termal turizm	Kaplıca	*

* MTA, 2005. Türkiye Jeotermal Kaynakları Envanteri